

Fakulti Seni Gunaan Dan Kreatif

**PENGURUSAN PENJAGAAN KOLEKSI WARISAN ISLAM DI
MUZIUM WARISAN ISLAM SARAWAK**

Khairul Azri Bin Suhaimin

**Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)
2015**

**PENGURUSAN PENJAGAAN KOLEKSI WARISAN ISLAM DI MUZIUM
WARISAN ISLAM SARAWAK**

KHAIRUL AZRI BIN SUHAJMIN

Projek ini merupakan salah satu keperluan untuk
Ijazah Sarjana Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)

Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK
2015

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

Grade: _____

Please tick (✓)

Final Year Project Report

☒

Masters

☐

PhD

☐

DECLARATION OF ORIGINAL WORK

This declaration is made on the 26 day of June 2015.

Student's Declaration:

I KHAIRUL AZRI BIN SUHAIMIN, 39532, FACULTY OF APPLIED AND CREATIVE ARTS hereby declare that the work entitled PENGURUSAN PENJAGAAN KOLEKSI WARISAN ISLAM DI MUZIUM WARISAN ISLAM SARAWAK is my original work. I have not copied from any other students' work or from any other sources except where due reference or acknowledgement is made explicitly in the text, nor has any part been written for me by another person.

26 June 2015

Date submitted

KHAIRUL AZRI BIN SUHAIMIN (39532)

Name of the student (Matric No.)

Supervisor's Declaration:

I MR ALEXANDER AK CHELUM hereby certifies that the work entitled PENGURUSAN PENJAGAAN KOLEKSI WARISAN ISLAM DI MUZIUM WARISAN ISLAM SARAWAK was prepared by the above named student, and was submitted to the "FACULTY" as a * partial/full fulfillment for the conferment of BACHELOR OF APPLIED ARTS WITH HONOURS (ART MANAGEMENT), and the aforementioned work, to the best of my knowledge, is the said student's work.

Received for examination by: ALEXANDER AK CHELUM
(Name of the supervisor)

Date: 1/7/2015

I declare that Project/Thesis is classified as (Please tick (√)):

- ☐ **CONFIDENTIAL** (Contains confidential information under the Official Secret Act 1972)*
- ☐ **RESTRICTED** (Contains restricted information as specified by the organisation where research was done)*
- ☐ **OPEN ACCESS**

Validation of Project/Thesis

I therefore duly affirm with free consent and willingly declare that this said Project/Thesis shall be placed officially in the Centre for Academic Information Services with the abiding interest and rights as follows:

- This Project/Thesis is the sole legal property of Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS).
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies for the purpose of academic and research only and not for other purpose.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to digitalise the content for the Local Content Database.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies of the Project/Thesis for academic exchange between Higher Learning Institute.
- No dispute or any claim shall arise from the student itself neither third party on this Project/Thesis once it becomes the sole property of UNIMAS.
- This Project/Thesis or any material, data and information related to it shall not be distributed, published or disclosed to any party by the student except with UNIMAS permission.

Student signature

(26 June 2015)

Supervisor signature:

(26 June 2015)

Current Address:

**12F, KAMPUNG TUALANG,
18000 KUALA KRAI, KELANTAN**

Alexander ak Chelum
Pensyarah
Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

Notes: * If the Project/Thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach together as annexure a letter from the organisation with the period and reasons of confidentiality and restriction.

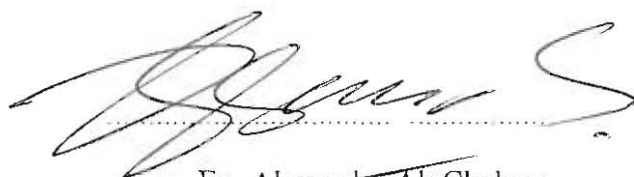
[The instrument is duly prepared by The Centre for Academic Information Services]

Catatan: * Tesis/ Laporan dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah, Sarjana dan Sarjana Muda

* Jika Tesis/ Laporan ini SULIT atau TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/ organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis/ laporan ini perlu dikelaskan sebagai SULIT atau TERHAD

Projek bertajuk “**Pengurusan Penjagaan Koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarawak**” telah disediakan oleh Khairul Azri Bin Suhaimin dan telah diserahkan kepada Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif sebagai memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian (**Pengurusau Seni**).

Diterima untuk diperiksa oleh:

En. Alexander Ak Chelum

Penyelia Program Pengurusan Seni

Tarikh: 11/7/2015

Alexander ak Chelum
Pensyarah
Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

PENGHARGAAN

Alhamdulillah bersyukur saya kehadiran Illahi kerana dengan limpah dan kurnia-Nya, saya berjaya menyiapkan kajian ilmiah ini dengan jayanya. Sepanjang kajian ini dijalankan, terdapat pelbagai halangan dan cabaran terpaksa saya harungi dan tempuhi, namun begitu saya tetap bersyukur kerana saya berjaya melaksanakan kajian ilmiah ini dengan sempurna.

Dikesempatan ini, saya ingin mengucapkan jutaan terima kasih buat semua pensyarah-pensyarah yang telah mendidik dan memberi dorongan terutama sekali kepada Encik Alexander Chelum yang banyak memberikan tips-tips yang berguna, memberi tunjuk ajar dan juga menyumbangkan ilmu pengetahuan kepada saya sepanjang menjalankan kajian ini. Di samping itu, saya juga turut merakamkan penghargaan dan mengucapkan ribuan terima kasih kepada pihak Muzium Warisan Islam kerana memberi kerjasama untuk mendapatkan info-info dan maklumat-maklumat yang sepatutnya bagi melengkapkan kajian ini.

Buat insan yang tersayang dan cukup istimewa dalam hidup iaitu ayahanda dan bonda, yang sanggup menghulurkan wang ringgit kepada saya tanpa rasa jemu dan erti penat lelah, tanpa mereka sudah tentu kajian ini tidak akan berjalan dengan sempurna. Tidak lupa juga kepada rakan-rakan yang sanggup membantu menyumbangkan idea dan kerjasama, jasa kalian amatlah dihargai. Hanya Allah S.W.T sahaja yang dapat membalas budi baik dan jasa kalian semua. Saya mengharapkan agar kajian ilmiah yang telah siap dihasilkan ini dapat memberi manfaat dan panduan berguna kepada semua serta mendapat keberkatan daripada Allah S.W.T.

Dengan ini saya akhiri dengan ucapan sekian, terima kasih.

SENARAI RAJAH

RAJAH	ISI KANDUNGAN	MUKA SURAT
1.1	Peta Lokasi Kajian	7
4.1	Gambar Kurator Muzium Warisan Islam Sarawak	48
4.2	Gambar Penolong Kurator Muzium Warisan Islam	48
4.3	Gambar Pengkaji Bersama Kurator dan Penolong Kurator	49
4.4	Gambar Buku Rekod Keluar Barang-barang Artifak	53
4.5	Gambar Buku Rekod Masuk Barang-Barang Artifak	56
4.6	Gambar Kadar Pencahayaan Minima di Muzium	60
4.7	Gambar Serangga Silverfish	63
4.8	Gambar Serangga Anai-anai Memakan Papan	65

ISI KANDUNGAN

Muka Surat

HALAMAN TAJUK	i
BORANG PENGESAHAN STATUS	ii-iii
PENGESAHAN DAN TANDATANGAN PENYELIA	iv
PENGHARGAAN	v
SENARAI RAJAH	vi
ISI KANDUNGAN	vii
ABSTRAK	xi
<i>ABSTRACT</i>	xii

BAB SATU PENDAHULUAN

1.0	Pengenalan	1
1.1	Latar Belakang	2
1.2	Permasalahan Kajian	3
1.4	Hipotesis Kajian	3
1.5	Objektif Kajian	4
1.6	Persoalan Kajian	5
1.7	Skop Kajian	6
1.8	Lokasi Kajian	7
1.9	Kesimpulan	8

BAB DUA KAJIAN LITERATURE

2.0	Pengenalan	9
2.1	Definisi Muzium	10
2.2	Definisi Pengurusan	14
2.2.1	Definisi Organisasi	16
2.3	Pengurusan Muzium	18
2.4	Pengurusan Penjagaan Koleksi Muzium	21
2.4.1	Pendaftaran Koleksi Muzium	21
2.4.2	Pendokumentasian	23
2.4.3	Konsep Konservasi	25
2.5	Koleksi Warisan Islam	27
2.5.1	Kepentingan Koleksi Warisan Islam	27
2.6	Kesimpulan	31

BAB TIGA METODOLOGI KAJIAN

3.0	Pengenalan	32
3.1	Reka Bentuk Kajian	32
3.1.1	Kawasan Kajian	33
3.2	Kerangka Kajian	33
3.2.1	Kajian Rintis (Langkah 1)	34
3.2.2	Rangka Kerja (Langkah 2)	34
3.2.2.1	Kaedah Temu Bual	36
3.2.2.2	Desk Study	37

3.2.3	Kesimpulan dan Cadangan (Langkah 3)	38
3.3	Kaedah Pengumpulan Data Primer	39
3.3.1	Kaedah Pemerhatian	39
3.3.2	Kaedah Temu Bual Informen	40
3.4	Instrumen Kajian	41
3.5	Kaedah Pengumpulan Data Sekunder	43
3.6	Kesimpulan	44

BAB EMPAT ANALISA DAN DAPATAN KAJIAN

4.0	Pengenalan	45
4.1	Latar Belakang Informen	46
4.1.2	Kurator Muzium Warisan Islam Sarawak	46
4.1.3	Penolong Kurator Muzium Warisan Islam	47
4.2	Analisa dan Dapatan Kajian Berdasarkan Temu Bual Informen	50
4.2.1	Mengkaji Kaedah Pelaksanaan Sistem Penjagaan Koleksi	50
4.2.1.1	Keluarkan Minit Mesyuarat	51
4.2.1.2	Pengeluaran Koleksi Artifak Dari Showcase	52
4.2.1.3	Konservasi Ke Atas Koleksi Artifak	54
4.2.1.4	Masukkan Semula Koleksi Di Dalam Showcase	55
4.2.2	Mengenalpasti Faktor-Faktor Mempengaruhi Kerosakan Koleksi	57
4.2.2.1	Faktor Pencahayaan	58
4.2.2.2	Faktor Serangan Serangga Perosak	62
4.2.2.2.1	Serangga Silverfish	62

4.2.2.2	Serangga Anai-Anai	64
4.2.2.3	Faktor Persekitaran Suhu Dan Kelembapan	66
4.2.2.4	Faktor Kecuaian Manusia	67
4.2.2.5	Faktor Bencana Alam	68
4.3	Kesimpulan	69

BAB LIMA PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.0	Pengenalan	70
5.1	Perbincangan	70
5.1.1	Mengkaji Kaedah Perlaksanaan Sistem Penjagaan Koleksi	71
5.1.2	Faktor-Faktor Mempengaruhi Kerosakan Koleksi	72
5.2	Penemuan Kajian	72
5.3	Cadangan	74
5.4	Implikasi	77
5.5	Kesimpulan	79

RUJUKAN

SUMBER BUKU	80
SUMBER JURNAL	80
SUMBER LAMAN WEB (INTERNET)	81

LAMPIRAN

Lampiran A : Gambar	82
Lampiran B : Soalan Temu Bual	90
Lampiran C : Transkrip Temu Bual	92

ABSTRAK

Kajian ini mengkhususkan kepada tajuk iaitu Pengurusan Penjagaan Koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarawak. Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengkaji kaedah pelaksanaan sistem penjagaan koleksi dan mengenalpasti faktor-faktor yang mempengaruhi kerosakan pada koleksi di Muzium Warisan Islam. Oleh itu, kaedah temubual merupakan salah satu inisiatif untuk mendapatkan data dan maklumat yang lebih terperinci. Informen yang dipilih melalui kaedah temubual merupakan individu yang pakar dalam hal ehwal pengurusan koleksi iaitu Kurator Muzium dan juga Penolong Kurator Muzium Warisan Islam Sarawak. Hasil kajian ini memberikan implikasi positif kepada muzium itu sendiri dari segi koleksi yang dimilikinya, iaitu merujuk kepada penjagaan koleksi yang rapi, teratur dan terurus mampu mengekalkan koleksi dalam jangka hayat yang lebih panjang. Dalam pada itu, masyarakat juga turut mendapat manfaat hasil dari tanggungjawab pihak muzium yang memainkan peranan penting dalam mengekalkan dan memelihara koleksi yang sedia ada dari pupus tanpa pengetahuan umum.

ABSTRACT

This studies about The Management of the guards in The Islamic Heritage Collection Care in Sarawak Islamic Heritage Museum. The purpose this study is to investigate the ways in implementing the system of collection the custody and to know the factors which of influence damaged in the collection on Sarawak Islamic Heritage Museum. Hence, the survey ways is an incentive to collect the data and information which more details. Informants use in this studies based on survey way. first is by the Curators Museum and the second by the Assistance of Curators Museum. The result from this studies will give positive impact to that own that museum and their collection, which prefer to collection of the custody with tidy, regular and efficient. In the long term also, the collection also will be long shelf life. In same times, the people also get benefit from the result, which the responsibility from museum side to perpetuate and conversation of the collection in museum from extinct without from public knowledge.

BAB SATU

PENDAHULUAN

1.0 Pengenalan

Dalam mengekalkan penjagaan koleksi dan warisan negara, Jabatan Muzium Sarawak (JMS) memainkan peranan yang sangat penting bagi memastikan penjagaan koleksi serta warisan terpelihara dan terpulihara. Menurut Kamus Dewan (2000) “muzium merupakan institusi penjagaan warisan bahan bersejarah. Sejarah merupakan peristiwa yang benar-benar berlaku pada waktu yang lampau”. Dalam pada itu, Majlis Muzium Antarabangsa (ICOM) mendefinisikan muzium sebagai: ‘Institut bersifat tetap, tidak mencari keuntungan, memberi khidmat kepada masyarakat dan pekungannya, terbuka kepada umum, memperolehi, merawat, menghubungkan dan mempamerkan untuk tujuan pembelajaran, pendidikan dan hiburan, bukti-bukti tinggalan manusia dan persekitarannya’. Menurut Adnan Jusoh dari UKM JURNAL dalam penulisan jurnalnya ada menyatakan pendapat bahawa “Idea asas dalam penubuhan muzium adalah untuk memungut, mengumpul, memelihara, memulihara dan mempamerkan artifak warisan.” Oleh itu, bahan bersejarah perlulah dipelihara agar dapat dilihat oleh generasi yang akan datang. Dalam memastikan koleksi warisan tersebut dapat dipertahankan, pihak yang bertanggungjawab perlu melaksanakan peranannya. Dalam peranan tersebut, Jabatan Muzium Sarawak (JMS) merupakan jabatan yang bertanggungjawab dalam memastikan kelangsungan jangka hayat sesebuah koleksi yang dimilikinya.

1.1 Latar Belakang

Bangunan yang menempatkan koleksi-koleksi Warisan Islam ini telah dirasmikan oleh Yang Amat Berhormat, Datuk Patinggi Tan Sri (Dr) Haji Abdul Taib Mahmud, pada 22 Mei 1992. Pada awalnya, sebelum bangunan tersebut dijadikan tempat menyimpan khazanah Warisan Islam, ia adalah merupakan sebuah kolej yang dipanggil James Brooke College. Di samping itu, pada tahun 1930, bangunan ini juga turut dijadikan sebagai Madrasah Melayu Sarawak. Selepas bangunan tersebut dijadikan sebagai tempat menyimpan pelbagai khazanah Warisan Islam, Jabatan Muzium Sarawak (JMM) memainkan peranan untuk membaik pulih serta mengumpul koleksi-koleksi Warisan Islam dan menempatkannya di dalam bangunan tersebut.

Oleh itu, dengan adanya pelbagai jenis koleksi-koleksi Warisan Islam, maka pihak muzium terbabit telah membahagikannya kepada tujuh buah galeri. Setiap galeri mempunyai ciri-ciri yang tersendiri. Penubuhan galeri-galeri tersebut adalah untuk memudahkan para pelawat dan pengunjung untuk memahami tentang asal usul mengenai Islam melalui pemerhatian mereka terhadap koleksi yang dimiliki oleh Muzium Islam. Antara galeri-galeri yang terdapat di Muzium Warisan Islam adalah seperti Galeri 1-(Sejarah Islam di Malaysia), Galeri 2-(Seni Reka Bentuk Islam), Galeri 3-(Sains, Teknologi, Ekonomi, Pendidikan dan Kesusasteraan Islam), Galeri 4-(Kostum, Muzik, dan Barangan Peribadi), Galeri 5-(Persenjataan), Galeri 6-(Seni Hiasan dan Alat-alat Domestik), dan Galeri 7-(Koleksi Kitab Al-Quran).

1.2 Permasalahan Kajian

Koleksi-koleksi berkaitan dengan Warisan Islam yang berada dalam sesebuah muzium tersebut selalunya mempunyai potensi untuk mudah rosak dan dapat mempercepatkan proses melupuskannya. Koleksi yang dimiliki muzium haruslah disimpan dan dijaga dengan baik. Hal ini kerana ada koleksi yang sangat sensitif terutama apabila terdedah kepada cahaya (UV dan IR), kelembapan dan pencemaran udara, serangan serangga dan makhluk perosak serta kecuaiannya manusia sendiri. Koleksi ini akan mengalami kerosakan sekiranya terdedah kepada elemen-elemen tersebut serta boleh mempengaruhi kelangsungan jangka hayat sesuatu koleksi. Sebagai contoh cahaya yang berlebihan boleh merosakkan koleksi akibat tekanan haba. Haba tersebut boleh mematikan dan menusnahkan koleksi tersebut. Dalam pada itu, di muzium juga telah menetapkan bahawa setiap koleksi yang mengalami kerosakan haruslah mengikut kepada prosedur-prosedur tertentu sebelum ianya dibawa kepada Bahagian Pemuliharaan untuk dirawat dan dipulihara.

1.3 Hipotesis Kajian

Terdapat pelbagai kaedah dan teknik yang berkaitan dengan pelbagai prosedur, proses atau aplikasi diperkenal dan dipraktikkan di seluruh dunia mempunyai matlamat yang sama iaitu memelihara, melindungi, merawat dalam hubungan mengembalikan warisan sejarah dan kebudayaan.

Begitu juga dengan pengurusan yang dijalankan di Muzium Warisan Islam Sarawak yang sentiasa memandang serius dalam mengembalikan atau membentuk sesuatu koleksi yang dianggap sebagai sejarah khazanah negara dan mengekalkannya supaya tidak mengalami proses cepat untuk dilupakan. Sebelum menyajikan koleksi untuk dipamerkan kepada tatapan umum koleksi haruslah diproses, dibaiki dan dipelihara terlebih dahulu. Setiap koleksi tersebut akan melalui beberapa proses tertentu sebelum ia dipamerkan kepada pengunjung. Tujuannya adalah memastikan koleksi tersebut tahan lama dan dalam keadaan baik.

1.4 Objektif Kajian

Pengkaji ingin membuat kajian mengenai pengurusan penjagaan koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarawak. Oleh itu, objektif kajian yang difokuskan adalah berkenaan dengan persekitaran yang berlaku di dalam Muzium Warisan Islam sahaja. Antara berikut merupakan dua objektif yang dikenalpasti oleh pengkaji untuk menghasilkan kajian ilmiah mengenai pengurusan penjagaan koleksi warisan di muzium berkenaan iaitu ;

- Mengkaji kaedah pelaksanaan sistem penjagaan koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarawak.
- Mengenalpasti faktor-faktor yang mempengaruhi kerosakan pada koleksi di Muzium Warisan Islam.

1.5 Persoalan Kajian

Terdapat beberapa persoalan yang perlu dirungkaikan dan dikaji mengenai proses penjagaan koleksi sekiranya didapati terdapat koleksi yang mengalami kerosakan. Antara persoalannya adalah seperti berikut;

- Bagaimana cara untuk mengenalpasti kaedah pelaksanaan sistem penjagaan koleksi warisan Islam di muzium tersebut?
- Apakah faktor-faktor yang mempengaruhi kerosakan pada koleksi di Muzium Warisan Islam?

1.6 Kepentingan Kajian

- Kepentingan kepada masyarakat kerana masyarakat umum perlu mengetahui, memahami dan menilai tentang koleksi berkenaan dengan Warisan Islam yang terdapat di dalam negara mahupun di luar negara.
- Kepentingan kepada pihak muzium itu sendiri membuat penilaian dan penelitian dari segi pengurusan penjagaan yang sempurna bagi memanjangkan jangka hayat koleksi memandangkan koleksi-koleksi Warisan Islam begitu bernilai dalam konteks memelihara di samping mempamerkannya kepada tatapan masyarakat umum.
- Kepentingan kepada pengkaji itu sendiri untuk mengkaji lebih mendalam tentang pengurusan penjagaan koleksi Warisan Islam yang terdapat di muzium Sarawak memandangkan pengurusan koleksi di sesebuah muzium begitu jarang dikaji dan diketahui cara pengurusannya.

- Kepentingan kepada pengkaji akan datang. Kajian ini juga akan memberikan kepentingan kepada pengkaji-pengkaji akan datang untuk membuat kajian mengenai muzium dan menjadikan kajian ilmiah ini sebagai bahan rujukan untuk mendapatkan maklumat-maklumat tambahan.

1.7 Skop Kajian

Skop kajian merupakan kajian yang dibataskan oleh pengkaji supaya pemilihan tajuk tidak melibatkan skop yang terlalu luas dan terpesong jauh. Tujuannya adalah untuk memudahkan pengkaji untuk mendapatkan hasil maklumat berdasarkan landasan yang pengkaji inginkan dan bukan menghuraikan tentang perkara yang tiada kaitan dengan skop kajian ini. Skop kajian ini juga merupakan kajian terhadap perkara-perkara yang ingin dikaji sahaja tanpa memasukkan fakta-fakta yang terpesong jauh. Oleh itu, pengkaji telah mengenalpasti tentang skop kecil hasil dari tajuk yang sama iaitu merujuk kepada cara pengurusan penjagaan koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarwak. Tambahan lagi, peranan pegawai dan kakitangan muzium dalam menentukan sebuah pengurusan penjagaan yang rapi dan sempurna mengikut prosedur-prosedur yang sesuai diguna pakai dalam konteks memelihara dan mengekalkan kelangsungan jangka hayat koleksi di samping mempamerkan koleksi kepada masyarakat supaya lebih mengenali koleksi-koleksi Warisan Islam. Pengkaji juga ingin mengkaji dan meneliti tentang cara penyusunan dan cara membaik-pulih koleksi sekiranya didapati berlaku kerosakan. Dalam pada itu, pengkaji juga ingin mengenalpasti tentang punca-punca yang menyebabkan berlakunya kerosakan pada koleksi.

1.8 Lokasi kajian

Muzium Warisan Islam adalah tempat yang menjadi tumpuan pengkaji untuk membuat penyelidikan iaitu lokasinya terletak di tengah bandar Kuching. Lokasi kajian ini terletak di Jalan P.Ramlee iaitu di Bandar Kuching Sarawak. Tambahan lagi di sekeliling bangunan muzium tersebut juga terdapat beberapa buah muzium lain seperti Muzium Etnologi, Muzium Sejarah Semulajadi dan sebagainya. Kesemua muzium ini adalah bernaung di bawah Jabatan Muzium Sarawak. Berikut merupakan peta lokasi kajian yang menempatkan Muzium Warisan Islam iaitu tempat pengkaji ingin membuat penyelidikan;

1.8.1 Peta Lokasi Kajian di Muzium Warisan Islam Sarawak

(Sumber : <https://www.google.com.my/maps/place/Sarawak+Museum/>)

1.9 Kesimpulan

Pengkaji telah membuat kesimpulan iaitu melibatkan semua perkara yang terkandung dalam bab ini termasuklah pendahuluan, latar belakang, permasalahan kajian, hipotesis kajian, objektif kajian, persoalan kajian, kepentingan kajian, dan juga skop kajian merupakan kajian yang membincangkan tentang pelaksanaan pengurusan penjagaan sesebuah koleksi berkaitan warisan Islam iaitu melibatkan koleksi yang dimiliki oleh Muzium Warisan Islam Sarawak. Ini kerana koleksi yang dimiliki muzium perlulah dijaga dengan rapi dan sempurna kerana sesetengah koleksi mempunyai tahap sensitif tinggi yang membawa kepada jangka hayat koleksi tidak dapat bertahan dengan lebih lama. Oleh itu, pengkaji mengambil inisiatif untuk mengkaji tentang pengurusan penjagaan koleksi Warisan Islam yang terdapat di bumi Sarawak ini samada pengurusan yang berlaku di muzium tersebut dilaksanakan dengan terurus dan sesuai ataupun perlu ada penambahan. Justeru itu, pelbagai proses yang berkaitan dengan penjagaan koleksi haruslah dilakukan untuk mencapai matlamat pengkaji yang ingin mengetahui tentang cara pengurusan yang dilakukan pihak muzium dalam mengekalkan koleksi Warisan Islam supaya dapat bertahan dengan lebih lama dalam muzium tersebut.

BAB DUA

KAJIAN LITERATURE

2.0 Pengenalan

Kajian Literature dikenali sebagai kajian lepas atau kajian yang dijalankan oleh pengkaji-pengkaji terdahulu mengenai tajuk-tajuk atau skop-skop kajian yang mereka pilih berdasarkan kepada pemahaman terhadap sesuatu bidang yang ingin disentuh atau dikaji. Kajian Literature juga merupakan analisa yang dilakukan oleh pengkaji terhadap petikan dari aspek (membangun mahupun menjatuhkan) mengikut penelitian yang sedang dilakukan terhadap topik khusus atau pertanyaan terhadap sesuatu bahagian dari keilmuan. Dalam pada itu, Kajian Literature bukanlah dianggap sebagai ringkasan terhadap sesebuah kajian lain tetapi merupakan cerita ilmiah terhadap permasalahan tertentu yang dikaji oleh orang lain. Sebagai contoh, pengkaji mengambil petikan yang mempunyai fakta dan kaitan dengan tajuk yang ingin dikaji hasil dari penerangan yang dilakukan oleh tokoh terdahulu. Petikan yang diambil haruslah berkait dengan tajuk kajian, dan pengkaji perlu membuat penerangan sendiri berdasarkan pemahaman tentang petikan tersebut seterusnya mengkaitkannya dengan tajuk kajian. Kajian literature ini juga dapat dipetik daripada sumber rujukan seperti jurnal, buku, dokumen, penyelidikan-penyelidikan lepas (tesis), laman web yang berkaitan dan sebagainya. Berikut merupakan beberapa petikan yang diperolehi oleh pengkaji berdasarkan kepada tajuk kajian yang dijalankan iaitu pengurusan penjagaan koleksi Warisan Islam di Muzium Warisan Islam Sarawak dari segi definisi muzium, definisi pengurusan, definisi pengurusan muzium, pengurusan penjagaan koleksi muzium dan juga kepentingan koleksi muzium kepada masyarakat.

2.1 Definisi muzium

Istilah muzium mengikut kepada pemahaman masyarakat adalah sebagai tempat untuk menyimpan harta pusaka negara semata-mata. Harta pusaka negara yang dimaksudkan seperti artifak-artifak lama yang terdapat dalam negara pada masa dahulu yang ditempatkan di muzium untuk dijadikan tatapan umum supaya masyarakat dapat mengetahui tentang peranan dan fungsi artifak tersebut yang terdapat di negara pada masa lampau. Perspektif masyarakat mengenai istilah muzium tersebut tidak boleh diguna pakai lagi pada masa kini. Ini kerana muzium hari ini bukan hanya tempat untuk menyimpan harta khazanah negara semata-mata tetapi muzium mempunyai peranan dan fungsinya yang tersendiri, iaitu mampu mendatangkan implikasi positif terhadap perkembangan dan kemajuan negara.

Dalam pada itu, setiap negara yang mewakili seluruh dunia tidak terlepas dari mengangkat martabat muzium sebagai sebuah institusi yang penting dan mampu mendatangkan impak positif dari pelbagai sudut seperti sudut pendidikan, ekonomi dan sebagainya. Oleh itu, beberapa definisi-definisi telah diperkenalkan bagi menerangkan tentang maksud dan peranan sesebuah muzium itu. Daripada sumber petikan yang diambil dari laman web Muzium Negeri Terengganu, Majlis Muzium Antarabangsa (ICOM) telah menjelaskan mengenai definisi muzium. Dalam petikan tersebut iaitu dalam Mesyuarat Agung yang melibatkan (ICOM) pada tahun 1974 menjelaskan maksud muzium iaitu “Institusi bersifat tetap, tidak mencari keuntungan, memberi khidmat kepada masyarakat dan perkembangannya, terbuka kepada umum, memperolehi, merawat, menghubungkan dan mempamerkan untuk tujuan pembelajaran, pendidikan dan hiburan, bukti-bukti tinggalan manusia dan persekitarannya”.

Hasil daripada tindak balas berkaitan definisi tersebut, beberapa aktiviti dan bidang dikaitkan sama sebagai sokongan. Antaranya, muzium telah ditakrifkan sebagai institusi :

- i. Pemuliharaan, pameran dan Pusat Arkib
- ii. Pemuliharaan dan pengkalan alam semulajadi
- iii. Arkeologi, Ethnologi, Monumen dan Tapak Tanah bersejarah
- iv. Pameran benda hidup seperti Taman Botani, Zoologi, Akuarium dan sebagainya
- v. Pusat Sains dan Planetarium

Dalam pada itu, menurut dari sumber laman web yang sama, Kcsatuan Muzium Great Britain (MAGB) :1989 menjelaskan lagi mengenai definisi muzium iaitu sebagai *"An institution which collects, documents, preserves, exhibits and interprets material evidence and associated information for public benefit"*.

(Muzium Negeri Terengganu)

Oleh itu, aktiviti permuziuman berdasarkan dari definisi tersebut mengikut pendapat pengkaji adalah mengenai sebuah institusi muzium yang memberikan manfaat serta maklumat kepada masyarakat umum berdasarkan daripada cara pengumpulan koleksi, dokumentasi, pemeliharaan koleksi artifak, serta pameran berkaitan dengan koleksi artifak. Justeru, setiap artifak yang dipamerkan mendatangkan kebaikan dari segi maklumat-maklumat tambahan yang dapat diperolehi oleh masyarakat (pengunjung) melalui tatapan mereka terhadap koleksi-koleksi yang dipamerkan tersebut.